

Maria Biolik

Nazwy toni rybackich i miejsc na jeziorach w pobliżu Szczytna

Prace Językoznawcze 12, 21-37

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Maria Biolik
Olsztyn

Nazwy toni rybackich i miejsc na jeziorach w pobliżu Szczytna

Names of fishing depths and places on the lakes near Szczytno

The work describes names of fishing depths used on the lakes near Szczytno in the 80's of the 20th century.

Słowa kluczowe: onomastyka, mikrohydronimia, nazwy toni rybackich, Szczytno, Mazury

Key words: onomastics, microhydronymy, names of fishing depths, Szczytno, Mazury

1. Wprowadzenie

Przedstawione w artykule nazwy toni rybackich i miejsc na jeziorach zebrano w 1982 i 1983 r.¹ Informatorami byli rybacy zajmujący się połowami na jeziorach położonych w gminie Szczytno, takich jak: Wałpusz, Starokiejkuckie, Marksoby, Łęsk i Łęczek oraz Sasek Wielki, Sasek Mały, Sędańsk, Szczycionek, Jezioro Fręckie. Łącznie zgromadzono 143 nazwy, w tym 131 nazw toni rybackich i 12 mikrohydronimów² nazywających inne miejsca na jeziorach. Wszystkie zebrane nazwy zostały utworzone w języku polskim po 1945 r., tylko w dwu z nich ponowiono niemieckie nazwy obiektów terenowych, adaptowanych fonetycznie do języka polskiego: *Pancengrabe*; *Tancplac*.

¹ Nazwy toni rybackich i miejsc na jeziorach Wałpusz, Starokiejkuckie, Marksoby, Łęsk i Łęczek zebrała W. Stefańska, a na jeziorach Sasek Wielki, Sasek Mały, Sędańsk, Szczycionek, Jezioro Fręckie B. Kuitkowska. Przedstawione w artykule nazwy zostały wybrane z pisanej pod moim kierunkiem pracy magisterskiej W. Stefańskiej: *Toponimia południowo-wschodniej części gminy Szczytno*. WSP. Olsztyn 1984 i B. Kutkowskiej: *Toponimia Szczytna i północno-zachodniej części gminy Szczytno*. WSP. Olsztyn 1984.

² Zob. M. Kornaszewski: *Z problematyki mikrohydronimii*. „Slavia Occidentalis” 1994 (1995). T. LI, s. 43–47.

W słowniku języka polskiego wyraz *toń* to „obszar wód głębokich lub oddalonych od brzegu; głębia; obszar połowów; ogólniej: obszar wodny”. Z definicji tej najbardziej adekwatne jest określenie toni jako obszaru połowów, por.: *Na znak jeziornego, który połowem kieruje, są wszystkie łodzie powolne, które łukiem po jeziorze płyną, kierując się na główne tonie jeziora*” (SJP Dor. IX 183). W hydronimii tonie rybackie to miejsca na jeziorach lub morzu, w których odbywają się połowy ryb sieciami, por.: „część jeziora będąca rejonem połowów ryb narzędziami ciągnionymi” (MSJP III, 512). Podobne znaczenie wyrazu *toń* lub *tonia* podaje S. B. Linde: „Tonie, miejsce na jeziorze upatrzone do sieci, mają być ze wszystkim oczyszczone” (Linde V, 684–685). Wielkość toni jest różna: „Toń rozpoczyna się od miejsca, w którym rybacy zarzucają sieci, jej szerokość wynosi około 50 m, a długość około 200–300 m”³. i jest uzależniona od warunków terenowych lub długości linki stalowej, jakiej rybacy używają do połowów. Toń zwykle kończy się przy brzegu lub na płyciźnie, ponieważ tam jest łatwiej rybakom wydobyć z wody sieci.

Nazwy toni rybackich należą do nazw terenowych wodnych. W pracach onomastycznych są wyodrębniane jako oddzielna klasa onimów (mikrohydronimów), ze względu na ich specyfikę znaczeniową, niestabilność formalną oraz struktury gramatyczne⁴ typowe dla tej kategorii nazw. Funkcja i forma mikrohydronimów w komunikacji potocznej jest zależna od sytuacyjnego użycia elementów językowych do pełnienia funkcji onimicznych. Nazwy toni jako nazwy jednostkowe pełnią funkcje dystynktywne, wyróżniając obiekty dla celów orientacji przestrzennej oraz funkcje pragmatyczne służące identyfikacji miejsc w akwenach, dogodnych do połowu ryb. Są to wyrazy lub grupy wyrazów, które upowszechniły się w środowisku rybaków, uzyskując zdolność określania miejsc na wodzie jako pojedynczych desygnatów⁵. Desygnacja jednostkowa mikrohydronimów ma ściśle określoną grupę użytkowników, posiadających wiedzę umożliwiającą rozpoznanie nazwy w środowisku (wspólnocie językowej) i jej identyfikację z nazywanym obiektem.

Wszystkie nazwy toni są tworzone i używane w zawodowych (środowiskowych) mikrowspólnotach komunikatywnych. Wybór tworzywa językowego i jego formalne ukształtowanie w procesie nazwotwórczym jest uzależnione od motywu nominacyjnego, któremu podporządkowany jest zespół środków formalnojęzykowych. Ważną rolę w procesie powstawania nazw toni rybackich

³ K. Rymut: *Nazwy wodne*. [W:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*. Red. E. Rzetelska-Feleszko. Warszawa–Kraków 1998, s. 277.

⁴ J. Treder: *Toponimia byłego powiatu puckiego*. Pomorskie Monografie Toponomastyczne nr 3. Gdańsk 1977, s. 237.

⁵ Por. W. Lubaś: *Próba socjolingwistycznej definicji nazwy terenowej*. [W:] *Geografia nazewnictwa*. Red. K. Rymut. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1983, s. 20–21.

odgrywa kontekst komunikacyjny, podporządkowany normom społecznym, obowiązującym w środowisku ludzi trudniących się zawodowo rybołówstwem.

Nazwy toni rybackich funkcjonują w języku mówionym. Mają najczęściej przejrzystą motywację kształtowaną przez relacje między nazywanymi obiektami a leksyką apelatywną i nazwami innych obiektów terenowych. Motywacja służy lokalizacji toni względem obiektów znajdujących się na lądzie, a dobrze widocznych z wody, wskazuje na coś wyróżniającego samą toń lub jakiś obiekt znajdujący się na wodzie. Wśród nazw toni rybackich są takie nazwy, których motywacje są nadal aktualne dla rybaków i takie, których motywacje uległy zatarciu, ale nazwy są ciągle używane⁶. Nazwy, które utraciły motywację, ale nadal pełnią funkcje denotacyjno-indywidualizujące (identyfikujące) na jeziorach w pobliżu Szczytna to np.: *Na Kapsinę* – toń na jeziorze Sasek Wielki; *Na Modre* – toń na jeziorze Sasek Wielki; *Na Zielone* – toń na jeziorze Sasek Wielki; *Kurpie* – kąpielisko na Jeziorze Romańskim. Motywację utraciły te nazwy, których genezy rybacy nie potrafią wyjaśnić, nie znają przyczyn ich powstania. W miarę potrzeby mogą powstawać nowe nazwy toni, a wychodzić z użycia nazwy, które utraciły motywację lub stały się nieważne dla rybackiej wspólnoty komunikatywnej.

Analiza onomastyczna nazw toni rybackich zakłada ustalenie czynników motywacyjnych, które przyczyniły się do powstania nazwy i sprawiły, że w danym środowisku komunikacyjnym miejsce połowu (desygnat nazwy własnej) zostało określone z uwzględnieniem różnych, ale każdorazowo określonych czynników nominacyjnych oraz uzyskało ściśle określoną, choć nie zawsze stabilną formę gramatyczną. W potocznej komunikacji językowej nazwy toni rybackich posiadają warianty strukturalne oznaczające te same obiekty⁷: np. *Buda* > *Na Budę*, *Na Białe Okno* > *Na Okno* > *Okno*, *Na Brzózkę* > *Brzózka*, *Glica* > *Na Glicę*, *Toń koło Krzyża* > *Koło Krzyża* > *Krzyż* > *Na Krzyż* < *Toń na Krzyż*. Nie zawsze można jednoznacznie rozstrzygnąć, które z tych określeń uznać za nazwy własne, a które traktować jako ich warianty. W prezentowanym opracowaniu za nazwy przyjęto te określenia, które były wymieniane przez informatorów najczęściej. Określenia używane rzadziej lub jednostkowo potraktowano jako warianty. Już w czasie gromadzenia materiału decydowano, które nazwy są reprezentatywne dla danego obiektu, a które mniej istotne⁸.

⁶ Por. T. Buch: *Nazwy toni rybackich na jeziorze Gaładuś*. „Onomastica” 1967. T. XII, s. 112.

⁷ Na fakultatywny charakter wielu nazw toni rybackich zwracał uwagę m.in. Edward Breza w pracy *Toponimia powiatu kościerskiego*, Pomorskie monografie toponomastyczne, nr 1. Gdańsk 1974, s. 306–308.

⁸ Wszystkie formy oboczne (warianty nazw) podano w słowniku w jednym artykule hasłowym. Wyliczenia procentowe ograniczono do formy podstawowej tworzącej hasło słownika, pominięto jej warianty.

Ważnym problemem w badaniach onomastycznych jest klasyfikacja materiału. W wielu pracach badawczych stosowany jest podział nazw toni rybackich⁹ zaproponowany przez Huberta Górnowicza w odniesieniu do toni jezior borzechowskich¹⁰. Podział ten łączy klasyfikację semantyczną i strukturalną, dając pierwszeństwo klasyfikacji semantycznej. Bywa też modyfikowany¹¹ w zależności od specyfiki zgromadzonego materiału. W opisie nazw toni rybackich zebranych na jeziorach w pobliżu Szczytna zastosowano jako równorzędne obie klasyfikacje: semantyczno-motywacyjną i strukturalno-gramatyczną. W typologii semantyczno-motywacyjnej wykorzystano założenia klasyfikacyjne H. Górnowicza, w opisie formalnym skupiono się na wydzieleniu modeli strukturalno-gramatycznych, ukazujących budowę zebranych mikrohydronimów.

2. Klasyfikacja semantyczno-motywacyjna

Motywacje nazwotwórcze towarzyszące powstaniu nazw toni rybackich na jeziorach w pobliżu Szczytna po 1945 r. wskazują na związek z otaczającym światem, relacje z innymi nazwami własnymi i wyrazami pospolitymi. Pod względem motywacyjnym wszystkie zebrane nazwy toni rybackich mają charakter topograficzny. Można podzielić je na nazwy: lokalizujące ton oraz charakteryzujące obiekty nazywane pod względem jakichś właściwości.

2.1. Nazwy lokalizujące

Nazwy tego typu wyrażają najczęściej ruch przestrzenny. Wskazują drogę na jeziorze, którą należy ciągnąć sieci, i jej kierunek. Jest nim jakieś miejsce na lądzie lub na wodzie ważne w procesie nominacji. Bardziej szczegółowe kryteria motywacyjne pozwalają wydzielić nazwy toni motywowane nazwą osobową (24%), nazwą miejscową (4,2%), nazwą terenową (7,7%) i określeniem apelatywnym (50,6%). Przykłady nazw:

a) nazwy toni z nazwą osobową (35) należą do nazw kierunkowych. Tak nazwane obiekty zwykle kończą się w przestrzeni, której przedłużeniem są znaj-

⁹ Por. np. A. Belchnerowska: *Nazwy jezior Jamno i Resko oraz nazwy toni rybackich tych jezior*. „Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Prace Językoznawcze” nr 8. Gdańsk 1982, s. 105–111 i tam literatura.

¹⁰ H. Górnowicz: *Nazewnictwo jezior borzechowskich na Kociewiu*. „Onomastica” 1971. T. XVI, s. 87–121.

¹¹ Por. np. A. Pospiszylowa: *Toponimia południowej Warmii. Nazwy terenowe*. Olsztyn 1990, s. 258–262.

dujące się na lądzie budynki gospodarcze i pola należące do osoby, której nazwisko lub inna nazwa osobowa posłużyły do utworzenia nazwy toni, wskazują kierunek na wodzie, w którym ciągnie się niewód, por.: *Bagno Lenkiewicza, Glica, Koło Buśków, Koło Ciechanowiczów, Koło Franka Liny, Koło Kądziołków, Koło Szpicla, Na Badra, Na Barana, Na Blocha, Na Bojarskiego, Na Butlera, Na Czaplickiego, Na Chudziaka, Na Cygana, Na Głodka, Na Hertę, Na Jasiuniuka, Na Konopackiego, Na Makruckiego, Na Puzichę, Na Rozowskiego, U Lewandowskich*, itd. W nazwach tych położenie toni jest określone poprzez relacje do nazwy siedliska lub pola utworzonego od oficjalnej lub potocznej nazwy osobowej gospodarza;

b) nazwy toni z nazwą miejscowości są nieliczne. Kierują uwagę rybaków na osady lub wsie położone nad jeziorem, a widoczne z wody, por.: *Na Łysą Górę, Na Pegeer Moryc, Na Piece, Na Sasek, Na Targowo, Na Zasraje*;

c) nazwy toni z nazwą terenową wskazują kierunek ciągnięcia sieci, lokalizując miejsce połowu ryb w stosunku do innych obiektów terenowych, których nazwy wykorzystano w procesie nominacji. Do grupy tej zaliczono takie nazwy, jak: *Na Białe Błota, Na Borek, Na Borowe, Na Cholaki, Na Duże Podgóry, Na Małe Podgóry, Na Górkę, Na Łażnicę, Na Wilczą Parowę, Na Pulasek* itd.;

d) nazwy toni z określeniem apelatywnym (rzeczownikiem pospolitym). Wskazują jakieś punkty orientacyjne na brzegu, dobrze widoczne z jeziora, w kierunku których rybacy ciągną niewód. Mogą to być charakterystyczne cechy krajobrazu, wysokie drzewa rosnące na brzegu jeziora, wyróżniające się budynki i inne charakterystyczne obiekty kultury materialnej. Jest to najliczniejsza grupa nazw, por. np.: *Bagno, Binduga, Koło Krzyża, Koło Pompy, Między Trzciny, Na Białe Okno, Na Budę, Na Brzozę, Na Brzózkę, Na Czarny Pień, Na Cypel, Na Glinkę, Na Granicę, Na Kamień, Na Leszczynę, Na Olchę, Na Ostry Róg, Na Pacholek, Na Pochyłe Brzozy, Na Rowek, Na Widły, Na Róg Lasu, Na Szkołę, Na Wiejskie, Na Wysypisko, Na Zakręcie, Na Zagon* itd.

2.2. Nazwy charakteryzujące

Nazwy te, charakteryzujące obiekt pod względem jakichś charakterystycznych właściwości, stanowią 10,5% wszystkich nazw. Są to nazwy określające takie cechy toni, jak:

- a) kształt i wielkość: *Okrągła* (2 nazwy),
- b) zasobność w ryby, wartość gospodarczą toni: *Na Suchy Zgon, Głodna*,
- c) głębokość: *Duży Róg*¹², *Mały Róg, Wądół, Płytkie, Głębia*,

¹² Nazwa określa głęboki dół w dnie jeziora mający kształt rogu (trójkąta).

d) ukształtowanie dna jeziora: *Na Wyboje, Górka*,

e) rodzaj poławianej ryby – eksploatacja toni: *Na Jazgarza, Na Łosia, Okoniowa*.

Z przedstawionej wyżej klasyfikacji semantyczno-motywacyjnej wyłączono nazwy niemotywowane (2,8%).

3. Klasyfikacja strukturalno-gramatyczna

Zespół środków formalnojęzykowych wyspecjalizowanych w procesie nazwotwórczym toni rybackich obejmuje ograniczoną liczbę modeli nazewnictwowych. Są to głównie modele strukturalne nazw jednoskładnikowych, przyimkowych i zestawionych z dwu lub większej liczby składników, podporządkowane normom mikrohydronimicznym. Nazwy te mają często nieustabilizowaną formę gramatyczną zależną od różnorodnych czynników kontekstowych i sytuacyjnych. Pojęcie modeli nazwotwórczych wiąże się ściśle z pojęciem produktywnego typu słowotwórczego. Przez model nazwotwórczy rozumie się klasę nazw mających tę samą wartość etymologiczno-motywacyjną i ten sam wykładnik formalny. Model nazwotwórczy uwzględnia relacje wynikające z czynników pozajęzykowych oraz wszystkie powiązania zachodzące między klasą wyrazów podstawowych (fundujących dane nazwy własne) a klasą nazw mających tę samą wartość kategorialną i ten sam wykładnik formalnojęzykowy. Modele słowotwórcze w zakresie nazw toni mają charakter regularny, są wynikiem procesów: onimizacji, transonimizacji i metaforyzacji.

Pod względem strukturalno-gramatycznym wśród zebranych nazw można wydzielić nazwy jednoskładnikowe 16 (9,8%), zestawione (4,9%) i przyimkowe (85,3%). Najwięcej jest nazw w postaci wyrażen przyimkowych utworzonych w wyniku elipsy zestawień: *Toń na Glicę > Na Glicę*. Badania prowadzone na Powiślu Gdańskim, Pomorzu Zachodnim i na Warmii potwierdzają ekspansywność tej kategorii nazewnictwej, np. na Powiślu Gdańskim wyrażenia przyimkowe stanowią 58,7% wszystkich nazw (Górniewicz 1980, s. 351), a na południowej Warmii 52% wszystkich nazw.

3.1. Nazwy jednoskładnikowe

W tej grupie formalnej można wydzielić jednoczłonowe nazwy równe innym nazwom własnym: *Pancengrabe, Tancplac* oraz wyrazom pospolitym, jak też derywaty sufiksalne. Nazwy równe wyrazom pospolitym mogą być:

a) rzeczownikowe (7), np.: *Bagna, Binduga, Glica, Górka, Kurpie, Pulasek, Głębia*. Nazw tych jest mało (4,9%), nieco więcej, bo 6,3% występuje ich na Powiślu Gdańskim (Górniewicz 351);

b) urzeczownikowione przydawki przymiotne (5). Nazwy te powstawały w wyniku elipsy członów utożsamiających nazw dwuskładnikowych. Było to spowodowane potrzebą wyrażenia funkcji denotacyjno-indywidualizującej. Ta grupa obejmuje eliptyczne nazwy adiektywne: *Głodna*, *Okoniowa*, *Okrągła* (2x), *Płytkie*, wywodzące się z rzadziej używanych wariantów opozycyjnych zestawień nazewniczych typu: *Toń Głodna*, *Toń Okoniowa*, *Toń Okrągła*, *Toń Płytki*. Lokalny typ kontaktów językowych sprzyjał powstawaniu tworów eliptycznych, prowadząc jednocześnie do zjawiska wariantowości nazewniczej¹³;

c) jednoskładnikowe derywaty sufiksalne to dwie nazwy: *Księżocha* – od przymiotnika *księża* (po elipsie wyrazu *toń*) z suf. *-ocha* i *Lodownik* – od przymiotnika *lodowy* z suf. *-nik*. Ta grupa nazw toni na jeziorach w pobliżu Szczytna jest nieliczna.

3.2. Nazwy zestawione

Nazwy tej grupy nie są popularne na jeziorach w pobliżu Szczytna. Wynika to zapewne z działającej w języku tendencji do skrótu, do oszczędności wysiłku mówiącego. Tendencja ta przejawia się eliminowaniem członów funkcjonalnie niekoniecznych. Jej odzwierciedleniem są takie procesy, jak elipsa, uniwersalizacja, substancywizacja przymiotników. Struktury wieloczłonowe, takie jak: zestawienia, zrosty i złożenia są zastępowane przez struktury jednoczłonowe: *Duże Bagno* > *Bagno*, *Toń Księża* > *Księżocha*, *Toń Okoniowa* > *Okoniowa*. Nazwy dwu- i wieloskładnikowe są bardziej wyraziste pod względem formalno-znaczeniowym, ale są dłuższe, wymagają więcej wysiłku, łatwiej więc poddają się dekompozycji.

Wydaje się, że pod względem metodologicznym najbardziej obiektywnym i konsekwentnym rozwiązaniem jest podział nazw zestawionych według kryteriów gramatycznych, przy uwzględnieniu podziału wyrazów na części mowy. Nazwy tej grupy tworzą:

a) zestawienia przymiotnika z rzeczownikiem: *Duże Bagno*, *Duży Róg*, *Mały Róg*, *Ukośna Górka*;

b) zestawienie rzeczownika z rzeczownikiem w dopełniaczu: *Bagno Lenkiewiczza*.

¹³ Problem analizuje R. Mrózek, *Terytorialno-etniczne i komunikatywne zasięgi komponentów onimicznej sfery języka*. „Kultura. Język. Edukacja”. Pod red. R. Mrózka. T. 3. Katowice 2000, s. 174–175.

3.3. Nazwy przyimkowe

Pierwotnie mogły to być wyrażenia apelatywne określające kierunek. Używane do identyfikacji tego samego miejsca połowów zostały przekształcone w nazwy poprzez zmianę funkcji wyrażenia przyimkowego: *na brzozę* > *Na Brzozę*. Na jeziorach w pobliżu Szczytna największą popularnością cieszą się nazwy kierunkowe z przyimkiem *na*. Nazwy te pełniły funkcję „drogowskazów”¹⁴, określając kierunek, w którym należy płynąć. Wskazywały położenie nazywanego obiektu względem innych obiektów leżących na lądzie lub na wodzie:

a) przyimek *na* + biernik w funkcji docelowej (77,6%). Nazwy tej grupy są bardzo produktywne. Przyimek *na* lokalizuje obiekt w wymiarze werbykalnym. Por.: *Na Badra*, *Na Barana*, *Na Białe Błota*, *Na Białe Okno*, *Na Blocha*, *Na Bojarskiego*, *Na Borek*, *Na Borowe*, *Na Brzozę*, *Na Brzózkę*, *Na Budę*, *Na Butle-
ra*, *Na Choinę*, *Na Cholaki*, *Na Chudziaka*, *Na Cygana*, *Na Cypel*, *Na Czaplic-
kiego*, *Na Czarny Pień*, *Na Domki*, *Na Drapaka*, *Na Dudzińskiego*, *Na Duże
Podgóry*, *Na Duży Róg*, *Na Dzierżyka*, *Na Glinkę*, *Na Głodka*, *Na Górkę*, *Na
Górki* (2x), *Na Granicę*, *Na Grudzie*, *Na Gućka*, *Na Hagla*, *Na Herte*, *Na Jaku-
ba*, *Na Jasiniuka*, *Na Kamień*, *Na Kapsinę*, *Na Kąpielisko*, *Na Kierzki*, *Na Kład-
kę*, *Na Konopackiego*, *Na Kruszyńskiego*, *Na Krzywickiego*, *Na Kuc*, *Na Kulkę*,
Na Leszczynie, *Na Leśnika*, *Na Lipki*, *Na Łażnicę* itd. Dwie nazwy w tej grupie
wskazują na gatunek poławianej ryby: *Na Jazgarza*, *Na Łosia*. Przyimek *na*
określa cel ruchu przestrzennego, którego rezultatem jest jakieś osiągnięcie, por.
płynąć *Na Jazgarza*, jak: *iść na jagody*, *na ryby*, *na lody*;

b) przyimek *koło* + dopełniacz w funkcji lokalizującej (7). Przyimek *koło*
wskazuje na położenie w niewielkiej odległości, w pobliżu, obok jakiegoś punk-
tu w przestrzeni. Tym punktem mogą być zabudowania gospodarcze określone
nazwą osobową lub jakieś obiekty topograficzne. Por.: *Koło Buśków*, *Koło Cie-
chanowiczów*, *Koło Franka Liny*, *Koło Kądziołków*, *Koło Krzyża*, *Koło Pompy*,
Koło Szpicla;

c) przyimek *u* + dopełniacz w funkcji lokalizującej (1): *U Lewandowskich*;

d) przyimek *między/pomiędzy* + biernik l. mnogiej (2): *Pomiędzy Trzciny*
– toń na jeziorze Wałpusz. Wskazuje na trzciny rosnące nad brzegiem jeziora.
Między Trzciny – toń na jeziorze Sędańsk;

e) przyimek *za* + *góra* (1): *Zagóra*.

Przedstawione struktury nazewnicze były tworzone i używane w środowisku
zawodowych rybaków, a ich istnienie związane było z codzienną praktyką ko-
munikacją.

¹⁴ Por. E. Rzetelska-Feleszko: *W świecie nazw własnych*. Warszawa–Kraków 2006, s. 138–
–139.

4. Wnioski

Nazwy toni rybackich powstają i są używane w środowiskowych mikrowspólnotach komunikatywnych. Wspólnoty rybackie decydują o zasięgach funkcjonowania tych nazw, ich zróżnicowaniu i żywotności. Najczęściej znane są okoliczności towarzyszące nominacji, zasięg użycia i funkcjonowania nazw.

Nazwy toni rybackich pełnią funkcje jednostkowej desygnacji obiektów – miejsc na wodzie dogodnych do połowu ryb. Wykazują silne związki z warstwą słownictwa apelatywnego, zwłaszcza gwarowego, i są podatne na zmiany zachodzące w apelatywnej sferze języka. Nazwy toni rybackich wykazują ścisły związek z otaczającym światem. Pod względem etymologiczno-motywacyjnym mają charakter topograficzny, polegający na lokalizacji obiektów w przestrzeni i wskazaniu ich charakterystycznych właściwości.

W nazwach toni rybackich obserwuje się tendencje do zaniku nazw niemotywowanych o mniejszym zasięgu komunikacyjnym.

Cechą charakterystyczną tej kategorii nazw jest ich niestabilność formalna przejawiająca się w powstawaniu wariantów nazewniczych, które funkcjonują równolegle w codziennej komunikacji językowej. Pod względem strukturalno-gramatycznym są to utworzone w wyniku przekształceń semantycznych nazwy jednoskładnikowe, derywaty onimiczne, nazwy zestawione i przyimkowe. Strukturą dominującą w zasobie nazw toni rybackich na tym terenie są nazwy w postaci wyrażen przyimkowych powstałe najczęściej z wieloskładnikowych struktur zestawieniowych z wyrażeniami przyimkowymi w wyniku elipsy członów utożsamiających, por. *Toń Na Cypel* > *Na Cypel*. Stanowią one aż 85,3% wszystkich nazw. Wśród nazw przyimkowych najbardziej produktywne są nazwy kierunkowe z przyimkiem *na*. Na terenie południowej Warmii nazwy z przyimkiem *na* obejmują 86,6% wszystkich nazw przyimkowych (Pospiszyl 1990, s. 260), na jeziorach w pobliżu Szczytna aż 90% wszystkich nazw przyimkowych. Podobnie jak na innych terenach Polski funkcja przyimków w wyrażeniach przyimkowych jest bardzo wyraźna.

Do nominacji obiektów używano też nazw jednoczłonowych oraz eliptycznych nazw adiektywnych, powstałych z wieloskładnikowych zestawień w wyniku działającej w języku tendencji do skrótu i minimalizacji wysiłku artykulacyjnego mówiących.

Przedstawione rozważania nie obejmują całej złożoności powstawania nazw toni rybackich, uwzględniają jedynie najbardziej typowe modele nazwotwórcze zaobserwowane w nazwach toni oraz dokumentują materiał nazewniczy używany w mikrowspólnotach komunikatywnych na jeziorach w pobliżu Szczytna.

Wykaz nazw

Bagna – miejsce na Jeziorze Romańskim.

Bagno Lenkiewicza – miejsce na jeziorze Pijawnik. Drugi człon nazwy pochodzi od nazwiska *Lenkiewicz* w dopełniaczu l. poj., właściciela gospodarstwa, w skład którego wchodzi bagna przylegające do jeziora.

Binduga – miejsce na jeziorze Marksoby, ok. 2 km na wsch. od wsi Marksoby, od *binduga* ‘miejsce nad rzeką, gdzie się składa drzewo przeznaczone na splan i zbija się w tratwy’ (SJPDor. I 524).

Duże Bagno, Bagno – część jeziora Sasek Mały.

Duży Róg – dół na jeziorze Marksoby, teren w tym miejscu gwałtownie się obniża i zwęża.

Glica, Na Glicę, Toń na Glicę – część Jeziora Romańskiego w pobliżu gospodarstwa *Glicy*.

Głębia – toń na jeziorze Wałpusz. Nazwa charakteryzuje toń mówi o jej głębokości.

Głodna – toń na jeziorze Wałpusz. Nazwa charakteryzująca toń ze względu na małą ilość poławianych ryb, metaforyczna od przymiotnika *głodny*.

Górka, Na Górkę – nazwa płycizny na jeziorze Marksoby.

Koło Buśków – toń na jeziorze Szczycionek, lokalizacja względem gospodarstwa *Buśków*.

Koło Ciechanowiczów – toń na jeziorze Szczycionek, określa położenie toni względem gospodarstwa *Ciechanowiczów*.

Koło Franka Liny – toń na jeziorze Szczycionek, lokalizuje położenie toni względem gospodarstwa *Franka Liny*, które widoczne jest z jeziora.

Koło Kądziołków – toń na jeziorze Szczycionek, lokalizuje położenie toni względem gospodarstwa *Kądziołków*.

Koło Krzyża, Krzyż, Na Krzyż, Toń na Krzyż – toń na jeziorze Szczycionek określająca położenie toni względem krzyża stojącego we wsi.

Koło Pompy, Pompa, Na Pompę, Toń koło Pompy – toń na jeziorze Szczycionek.

Koło Szpicla – toń na jeziorze Szczycionek, lokalizuje położenie toni względem zabudowań gospodarza o przyzwisku *Szpicel*.

Księżocha – toń na jeziorze Marksoby. Toń wychodzi na teren, który dawniej należał do księdza, od przymiotnika *księża* z suf. *-ocha*.

Kurpie – kąpielisko na Jeziorze Romańskim. Nazwa niemotywowana.

Lodownik – toń na jeziorze Łęsk. Nazwa wskazuje miejsce, w którym składano lód, od przymiotnika *lodowy* z suf. *-nik*.

Mały Róg – nazwa wskazuje na charakterystyczne wgłębienie dna na jeziorze Marksoby.

Między Trzciny – toń na jeziorze Sędańsk.

Na Badra – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na gospodarstwo *Badra*.

Na Barana – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na gospodarstwo *Barana*.

Na Białe Błota – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na bagna nazywane *Białe Błota*.

Na Białe Okno, Na Okno, Okno – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na budynek z pomalowanym na biało oknem.

Na Blocha – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na gospodarstwo *Blocha*.

Na Bojarskiego – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na gospodarstwo *Bojarskiego*.

Na Borek, Borek – toń na jeziorze Sędańsk, wskazuje na laszek nazywany przez mieszkańców *Borkiem*.

Na Borowe, Na Jezioro – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na jezioro Borówko, nazywane przez mieszkańców *Jeziorem Borowym*.

Na Brzozę, Pod Brzozę, Brzoza – toń na jeziorze Sędańsk, wskazuje na dobrze widoczną, rosnącą przy brzegu jeziora brzozę.

Na Brzózka, Brzózka – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na dobrze widoczną z jeziora małą brzozę.

Na Budę, Buda – toń na jeziorze Łęsk. Wskazuje na *budę*, tak rybacy nazywają stojący na brzegu magazyn, w którym przechowywany jest sprzęt rybacki.

Na Butlera – toń na jeziorze Sasek Mały, wskazuje na gospodarstwo *Butlera*.

Na Choinę – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na dobrze widoczną z jeziora sosnę, por. *choina* ‘drzewo iglaste’ (SGP I 269).

Na Cholaki – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje bagna zwane przez mieszkańców Cholakami, por. notowaną przez G. Leydinga w 1924 r. nazwę *Cholaki* – łąka w Korpelskich Lasach, 1 km na zach. od Szczycionka (Leyding 354) – od gw. *cholak* ‘pospolita nazwa sosny pospolitej’ (SGP I 196).

Na Chudziaka – toń na jeziorze Łęsk, wskazuje na gospodarstwo *Chudziaka*.

Na Cygana, Cygana – toń na jeziorze Wałpusz, wskazuje na gospodarstwo chłopca przezywanego *Cyganem*.

Na Cypel – toń na jeziorze Sasek Wielki, określa położenie toni względem wysuniętej w jezioro części lądu nazywanej *Cyplem*.

Na Czaplickiego – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na gospodarstwo *Czaplickiego*.

Na Czarny Pień – toń na jeziorze Sasek Mały, wskazuje na widoczny z jeziora pień świętego drzewa.

Na Domki, Domki – toń na jeziorze Marksoby. Nazwa wskazuje na domki pobudowane nad jeziorem.

Na Drapaka – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na częściowo suche drzewo przy brzegu jeziora, por. *drapak* ‘przedmiot zniszczony, obdarty, odrapany’ (SJPDor.II 352).

Na Dudzińskiego – toń na jeziorze Łęsk, wskazuje na widoczne z jeziora budynki gospodarcze należące do *Dudzińskiego*.

Na Duże Podgóry – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na najwyższe w tej okolicy wzniesienie terenu nazywane *Duże Podgóry*.

Na Duży Róg – toń na jeziorze Marksoby, wskazuje na wysunięty w głąb jeziora skrawek ziemi.

Na Dzierżyka – toń na jeziorze Marksoby, wskazuje na gospodarstwo *Dzierżyka*.

Na Glinkę – toń na Jeziorze Fręckim, wskazuje na gliniaste tereny przy brzegu jeziora.

Na Głodka – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na gospodarstwo *Głodka*.

Na Górkę – toń na jeziorze Sasek Mały, toń wskazująca na wzniesienie terenu, zwane *Górką*.

Na Górki – toń na jeziorze Łęczek, wskazuje na górki podwodne, płytkie miejsce na jeziorze.

Na Górki – toń na jeziorze Sasek Wielki, toń wskazuje na widoczne z jeziora pagórki.

Na Granicę – toń na jeziorze Sasek Wielki, określa położenie toni na granicy między gminą Szczytno i gminą Dźwierzuty.

Na Grudzie, Gruda – toń na jeziorze Marksoby, wskazuje na ogrodzone łąki nad jeziorem, pot. *grudzie* ‘ogrodzone pastwiska’.

Na Gućka, Gućka – toń na jeziorze Wałpusz, wskazuje na gospodarstwo *Gućka*.

Na Hagla – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na gospodarstwo *Hagla*.

Na Hertę, Herta – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje gospodarstwo *Herty*.

Na Jakuba, Jakub – toń na jeziorze Wałpusz, wskazuje gospodarstwo *Jakuba*.

Na Jasiniuka – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na siedlisko *Jasiniuka*, widoczne z jeziora.

Na Jazgarza – toń na Jeziorze Fręckim, nazwa wskazuje na poławianą w tym miejscu rybę.

Na Kamień, Kamień – toń na jeziorze Sasek Mały, nazwa wskazuje na leżący przy brzegu kamień widoczny z jeziora.

Na Kapsinę – toń na jeziorze Sasek Wielki. Nazwa bez motywacji.

Na Kąpielisko, Kąpielisko – toń na jeziorze Szczycionek, wskazuje kąpielisko na brzegu jeziora.

Na Kierzki – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na rosnące przy brzegu jeziora krzaki, zwane potocznie kierzkami, por. *kierzki* ‘krzaczki’ (SGP II 350). *Kierz*, czyli krzak, jako punkt orientacyjny dla rybaków występuje w nazwach toni innych jezior (por. Sobierajski, 1980, s. 167)

Na Kładkę, Kładka – toń na jeziorze Łęczek, wskazuje na pomost zbudowany na jeziorze, nazywany przez rybaków kładką.

Na Konopackiego – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na widoczne z jeziora gospodarstwo *Konopackiego*.

Na Kruszyńskiego – toń na jeziorze Łęsk, wskazuje zabudowania gospodarze *Kruszyńskiego*.

Na Krzywickiego – toń na jeziorze Łęczek, wskazuje siedlisko *Krzywickiego*.

Na Kuc – toń na Jeziorze Fręckim, nazwa charakteryzująca, por. *kuc* ‘maliec’ (SGP II 508).

Na Kulkę, Kulki – toń na jeziorze Łęsk, wskazuje na gospodarstwo *Kulki*.

Na Leszczynę – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na rosnące przy brzegu leszczyny.

Na Leśnika – toń na jeziorze Wałpusz, wskazuje miejsce w lesie, gdzie znajduje się leśniczówka.

Na Lipki – toń na jeziorze Sasek Mały, wskazuje na widoczne z jeziora lipy.

Na Łażnicę – toń na jeziorze Sasek Mały, wskazuje na *łażnię* ‘budynek do suszenia lnu i konopi’ (SGP II 70), nazywaną przez mieszkańców *Łażnicą*.

Na Łączkę – toń na jeziorze Marksoby, wskazuje łąkę, leżącą nad jeziorem.

Na Łąki – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje łąki przy brzegu jeziora.

Na Łosia – toń na jeziorze Sasek Wielki, mówi o gatunku poławianej ryby, pot. *łoś* oznacza rybę z rodziny łososiowatych.

Na Łysą Górę – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na osadę *Łysa Góra*.

Na Makruckiego – toń na jeziorze Sędańsk, wskazuje gospodarstwo *Makruckiego*.

Na Małe Podgóry – toń na jeziorze Sasek Wielki, nazwa nawiązuje do sąsiedniej toni *Na Duże Podgóry*.

Na Modre – toń na jeziorze Sasek Wielki. Nazwa bez motywacji.

Na Niewiadomskiego – toń na jeziorze Starokiejkuckim, wskazuje na siedlisko *Niewiadomskiego*.

Na Olchę – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na widoczną z jeziora olchę.

Na Ostry Róg – toń na jeziorze Sasek Wielki, nazwa określa położenie toni na ostrym zakręcie na jeziorze.

Na Pacholek – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje *pacholek* tu jako ‘słupek ostrzegawczo-ochronny, zaopatrzone często w szkła odbłaskowe’ (SGP II 577).

Na Pegeer Moryc – toń na jeziorze Sasek Wielki, nazwa wskazuje widoczny z jeziora *Pegeer Moryc*.

Na Pianko – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na gospodarstwo *Pianki*.

Na Piaski – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na piaszczysty teren nad jeziorem.

Na Piece – toń na jeziorze Sasek Wielki, nazwa wskazuje na wieś *Piece*.

Na Pieniek – toń na jeziorze Sasek Mały, nazwa wskazuje widoczny z jeziora pieńek świętego drzewa.

Na Pochyle Brzozy – toń na jeziorze Sędańsk, wskazuje na rosnące przy brzegu, widoczne z jeziora brzozy.

Na Pomost, Pomost – toń na Jeziorze Fręckim, wskazuje kładkę nad jeziorem nazywaną pomostem.

Na Pulasek – toń na jeziorze Sasek Mały, nazwa wskazuje na położenie toni w środkowej części jeziora nazywanej *Pulaskiem*.

Na Puzichę – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje gospodarstwo *Puzichy*.

Na Rezunka – toń na jeziorze Sasek Wielki, nazwa wskazuje gospodarstwo *Rezunka*.

Na Rowek – toń na jeziorze Łęsk, wskazuje na miejsce, gdzie do jeziora wpływa strumyczek.

Na Rowek – toń na jeziorze Sędańsk, nazwa określa położenie toni w zwiężeniu jeziora, przypominającym rowek.

Na Rozowskiego – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na gospodarstwo *Rozowskiego*.

Na Róg Lasu – toń na jeziorze Sędańsk, wskazuje na rosnący w pobliżu jeziora las. Wyraz *róg* oznacza ‘przyładek, czyli część łądu wysuniętą w jezioro’. W nazwach toni, to znaczenie wyrazu *róg* jest powszechnie, por. Róg na Jeziorze Powidzkim koło Gniezna i na Wigrach¹⁵.

Na Rzekę – toń na jeziorze Łęsk.

Na Sadze – toń na jeziorze Wołpusz, wskazuje na umieszczone przy brzegu jeziora *sadze* ‘skrzynie na żywe ryby’, wyraz *sadze* zapewne od *sadzać* ‘wsadzać, wkładać’. Na jeziorze Wigry leży toń *Skrzynka*, od skrzyni na raki.

Na Sasek – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje kolonię *Sasek*.

Na Satana – toń na jeziorze Sasek Wielki. Nazwa bez motywacji.

Na Sejdy – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje gospodarstwo rolnika *Sejdy*.

Na Sklep – toń na jeziorze Łęsk, wskazuje na sklep w Orżynach.

Na Spacnę – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na wyspę zwaną *Spacna*.

¹⁵ K. O. Falk: *Wody wigierskie i ruciański*. Uppsala 1941, s. 87, 107; zob. też M. Kornaszewski: *Nazewnictwo Jeziora Powidzkiego*. Poznań 1965.

Na Strugę – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na strumyk nazywany *Strugą*.

Na Suchy Zgon – toń na jeziorze Sasek Wielki, nazwa charakteryzująca toń, por. *zgon* ‘ostatnia toń’, człon *suchy* w znaczeniu ‘zawierający mało ryb’.

Na Sur – toń na jeziorze Sasek Mały, nazwa wskazująca *sur* ‘śmieci’ (SGP V 264).

Na Szczygielskiego – toń na jeziorze Marksoby, wskazuje na gospodarstwo *Szczygielskiego*.

Na Szkołę – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje gruzy po dawnej szkole stojącej nad jeziorem.

Na Szosę – toń na jeziorze Marksoby. Toń prowadzi w kierunku szosy.

Na Szosę – toń na Jeziorze Starokiejkuckim. Toń wskazuje na szosę.

Na Szosę – toń na jeziorze Wałpusz. Toń wskazuje na szosę.

Na Śluzę – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje wąski przesmyk na jeziorze, przypominający śluzę.

Na Targowo – toń na jeziorze Łęsk, wskazuje miejscowość *Targowo*.

Na Tartak – toń na jeziorze Łęsk, wskazuje tartak położony w pobliżu jeziora.

Na Trzy Brzozy – toń na jeziorze Łęsk, wskazuje na trzy brzozy, rosnące na brzegu jeziora.

Na Wądół, Wądół – toń na jeziorze Sasek Wielki, nazwa charakteryzująca toń, określa jej głębokość, poprzez wskazanie na znacznie obniżone dna jeziora, por. *wądół*.

Na Widły, Widły – toń na jeziorze Sasek Wielki, nazwa określa położenie toni w rozwidleniu jeziora.

Na Wiejskie – toń na jeziorze Sasek Mały, określa położenie toni w stosunku do wsi *Sasek Mały*.

Na Wieś – toń na Jeziorze Starokiejkuckim, wskazuje wieś *Kiejkuty*.

Na Wilczą Parowę – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje widoczny z jeziora wąwóz nazywany przez mieszkańców *Wilczą Parową*.

Na Wójcika – toń na jeziorze Łęsk, wskazuje gospodarstwo *Wójcika*.

Na Wyboje – toń na jeziorze Sasek Wielki, mówi o nierównościach dna jeziora.

Na Wydmusy – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje piaszczyste wzgórze nad jeziorem.

Na Wyspę – toń na jeziorze Łęsk, wskazuje wyspę na jeziorze.

Na Wyspę – toń na jeziorze Wałpusz, wskazuje wyspę na jeziorze.

Na Wysypisko – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na wysypisko śmieci.

Na Zagon – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje pole położone przy brzegu jeziora, zwane *Zagonem*.

Na Zakręcie – toń na jeziorze Sasek Wielki, określa położenie toni w zakolu jeziora.

Na Zastraje – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na osadę Łysa Góra potocznie nazywaną *Zastraje*.

Na Zielone – toń na jeziorze Sasek Wielki. Nazwa nie posiada motywacji.

Okoniowa, Toń Okoniowa – toń na jeziorze Sasek Mały, mówi o gatunku poławianej ryby.

Okrażła – toń na jeziorze Sasek Wielki, wskazuje na kształt toni.

Okrażła – toń na jeziorze Wałpusz, nazwa wskazuje na kształt toni.

Pancengrabe, Na Pancengrabe – toń na jeziorze Wałpusz. Wskazuje na rów przeciwpancerny z czasów wojny, nazywany przez mieszkańców *Pancengrabe*.

Płytkie – część jeziora Sędańsk w pobliżu plaży.

Pomiędzy Trzciny – toń na jeziorze Wałpusz, wskazuje na trzciny rosnące nad brzegiem jeziora.

Pulasek, Na Pulasek – część końcowa jeziora Sasek Mały, por. gw. *pulas* ‘indyk’, *pulasek* ‘indyczek, mały indyk’ (SGP IV 451).

Tancplac, Na Tancplac – toń na jeziorze Łęsk, wskazuje plac, na którym dawniej tańczono, gw. *tancplac* ‘plac taneczny’, por. niem. *tanzen* ‘tańczyć’, *Platz* ‘plac, boisko’.

U Lewandowskich – toń na jeziorze Szczycioneek, wskazuje na położenie toni w pobliżu zabudowań gospodarczych *Lewandowskich*.

Ukośna Górka, też Górka – toń na jeziorze Wałpusz, wskazuje na wzniesienie w pobliżu jeziora Wałpusz.

Zagóra – miejsce na jeziorze Sędańsk, por. wyrażenie przyimkowe: *za górą*.

Wykaz skrótów

- Linde – M. Samuel Bogumił Linde: *Słownik języka polskiego*. T. V: R–T. Lwów 1859 (reprint Warszawa 1995).
- MSJP – *Słownik języka polskiego*. Redaktor naukowy: Mieczysław Szymczak. T. III: R–Ż. Warszawa 1981.
- SJPDor. – *Słownik języka polskiego*. Pod red. W. Doroszewskiego. Warszawa 1958–1969.
- SGP – J. Karłowicz: *Słownik gwar polskich*. T. I–VI. Kraków 1900–1911.

Literatura

- Belchnerowska A. (1982): *Nazwy jezior Jamno i Resko oraz nazwy toni rybackich tych jezior*. ZNUG, PJ. T. 8, s. 105–111.
- Belchnerowska A. (1994): *Nazwy toni jeziornych i morskich w ziemi kołobrzESCO-koszalińskiej*. ZNUG, PJ. T. 19–20, s. 53–59.
- Breza E. (1974): *Toponimia powiatu kościerskiego*. Pomorskie monografie toponomastyczne. Nr 1. Gdańsk, s. 306–308.

- Bioliłk M. (1994): *Mikrotoponimia byłego powiatu ostródzkiego*. Olsztyn.
- Bluszcz A. (1980): *Kontekst a znaczenie przyimków przestrzennych*. JP. T. LX, s. 15–24.
- Buch T. (1967): *Nazwy toni rybackich na jeziorze Galaduf*. „Onomastica”. T. 12.
- Górniewicz H. (1980): *Toponimia Powiśla Gdańskiego*. Gdańsk.
- Górniewicz H. (1971): *Nazewnictwo jezior borzechowskich na Kociewiu* „Onomastica”. T. XVI, s. 87–121.
- Jacewicz M. (2006): *Wybrane nazwy toni rybackich Wielkich Jezior Mazurskich*. [W:] *Onomastyka regionalna*. Pod red. J. Dumy. Olsztyn, s. 107–114.
- Jakus-Borkowa E. (1985): *Nazwy toni jeziornych ziemi świeckiej*. „Słupskie Prace Humanistyczne WSP w Słupsku”. T. 4, s. 219–234.
- Komaszewski M. (1980): *Nazewnictwo Jeziora Chrzypskiego*. „Studia Polonistyczne”. Poznań. T. VII, s. 29–35.
- Komaszewski M. (1994, druk: 1995): *Z problematyki mikrohydronimii*. SIOcc. T. LI, s. 43–47.
- Kreja B. (1983): *Zagadnienie modeli słowotwórczych*. „Z polskich studiów slawistycznych”. Seria VI. Warszawa, s. 203–212.
- Lubaś W. (1983): *Próba socjolingwistycznej definicji nazwy terenowej*. [W:] *Geografia nazewnictwa*. Pod red. K. Rymuta. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź, s. 19–26.
- Mrózek R. (2004): *Nazwy własne jako przedmiot badawczy onomastyki*. [W:] *Nazwy własne w języku, kulturze i komunikacji społecznej*. Katowice, s. 9–19.
- Mrózek R. (2000): *Terytorialno-etniczne i komunikatywne zasięgi komponentów onimicznej sfery języka*. „Kultura, Język. Edukacja”. T. 3. Pod red. R. Mrózka. Katowice, s. 173–182.
- Rymut K. (1998): *Nazwy wodne*. [W:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*. Pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko. Warszawa–Kraków, s. 269–282.
- Rzetelska-Feleszko E. (1983): *Nazwy terenowe od wyrażeń przyimkowych*” *Studia z filologii polskiej i słowiańskiej*”. Warszawa, s. 85–101.
- Rzetelska-Feleszko E. (2001): *Zagadnienia klasyfikacyjne i terminologiczne w pracach z zakresu toponimii*. [W:] *Toponimia i oronimia*. pod red. A. Cieślakowej i B. Czopek-Kopciuch. Kraków, s. 33–40.
- Rzetelska-Feleszko E. (2006): *W świecie nazw własnych*. Warszawa–Kraków.
- Sobierajski Z. (1979, druk: 1980): *Nazwy toni rybackich jeziora Gopło*. „Studia Polonistyczne”. T. VII. Poznań, s. 159–169.
- Tłokiński W. (1973): *Z zagadnień leksykalizacji wyrażeń przyimkowych ze stanowiska grafemetycznego*. JP. T. LIII, s. 344–349.
- Treder J. (1977): *Toponimia byłego powiatu puckiego*. Pomorskie Monografie Toponomastyczne. Nr 3. Gdańsk.
- Zagórski Z. (1984): *O podziałach nazw terenowych*. ZNUG. Nr 10, s. 51–56.

Summary

The work describes 143 fishing depths and places on the lakes gathered in the years 1982 and 1983 near Szczytno including: Wałpusz, Starokiejkuckie, Marksoby, Łęsk, Łęczek and Sasek Wielki, Sasek Mały, Sędańsk, Szczycionek, Jezioro Fręckie. All names were created after the year 1945. All names are topographical and they localize objects in space and describe their characteristics. In the view of structural and grammatical constructions, the dominating structure of fishing depths are prepositional expressions.